

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja:

v Ljubljani na dom dostavljen:

celo leto	K 24—
pol leta	12—
četrt leta	6—
na mesec	2—

v upravnistvu prejeman:

celo leto	K 22—
pol leta	11—
četrt leta	5.50
na mesec	1.90

Izhaja vsak dan zvečer izvenredne in praznike.

Inserati veljajo: petostopna petič vrsta za enkrat po 14 vin., za dvakrat po 12 vin., za trikrat ali večkrat po 10 vin. Pri večjih insercijah po dogovoru. Upravnistvu naj se pošiljajo naročnine, reklamacije, inserati itd. to je administrativne stvari.

Posamezna številka velja 10 vinarjev.

Na pismena naročila brez istodobne vnosilne naročnine se ne ozira.

Narodna tiskarna telefon št. 85.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko:

celo leto	K 25—
pol leta	13—
četrt leta	6.50
na mesec	2.30

za Nemčijo:

celo leto	K 28—
celo leto	za Ameriko in vse druge dežele:
celo leto	K 30—

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži za odgovor dopisnica ali znamka. Upravnistvo: Knaflova ulica št. 5, (spodaj, dvorišče levo), telefon št. 85.

Klerikalno lopovstvo.

Klerikalcem se je začelo svitati, da s svojim sklepom, razveljaviti izvolitev poslancev Višnikarja in Lenarčiča niso storil samo velikega lopovstva, nego tudi veliko oslarijo. Začeli so že zabavljati na plitvega dr. Pegana, da jih je premočil in zapeljal, in vse kaže, da jim je že žal, kar so storili.

Sicer tako jezikavi »Slovenec« je postal jako malobeseden. Ponatisnil je spraveval duševnega uboštva, ki si ga je napisal dr. Pegan v obliki poročila verifikacijskega odseka, in si s tem popoimoma prihranil vsako opravičevanje neopravičljivega klerikalnega stališča. Sinoči pa je izpregovoril na kratko o karakterističnem dejstvu, da hočejo klerikalci pač predlagati razveljavljenje Lenarčičeve in Višnikarjeve volitve, ne pa tudi volitve dr. Egerja, dasi tudi v kočevskem okraju ni volila cela politična občina, nego le mesto Kočevje samo.

»Slovenec« opravičenje je v tem oziru klasičen dokaz moralne inferiornosti in politične nepoštenosti klerikalne stranke. To opravičevanje je novo potrjenje, da je klerikalni namen, razveljaviti Višnikarjev in Lenarčičev mandat, res le prostaško politično lopovstvo in pravič drugače.

Poznamo klerikalce in vemo, da so zmnožili vsakega lopovstva. Ali vsaj to bi človek pričakoval, da bodo poskušali varovati oblike forme in ohranili principijelno stališče ter s tega zagovarjali svoje početje in izvajali iz njega vse konsekvence.

Ce stojé na stališču, da je izvolitev Višnikarjeva in Lenarčičeva neveljavna, potem bi se morali na ravno tisto stališče postaviti tudi glede izvolitve vseh drugih poslancev, v katerih okrajih niso volile vse politične občine, zlasti pa dr. Egerja.

Toda — ne, klerikalci tega niso storili. Egerjevo izvolitev hočejo odobriti, Višnikarjevo in Lenarčičevo pa razveljaviti. In kako to utemeljujejo! »Slovenec« pravi, da bodo klerikalci razveljavili Višnikarjevo in Lenarčičevo volitev, ker bi v teh dveh okrajih, ako bi v mestni skupni glasovalni komisiji vasi, utegnili zmagati klerikalci, Egerjevo izvolitev pa da zato ne bodo razveljavili, ker v kočevskem okraju ni nič upanja, da bi zmagal kdo drugi.

Torej ne gre se za princip, nego zgolj in edino za navadno lopovstvo. Ali more vlada na tako krivico, na tako nečuvstvo nasilstvo, na tako brezsravno lopovstvo dati drug odgovor, kakor da ta deželni zbor razpusti?

Zgodovinska sodba.

Dne 5. oktobra t. l. se je izrekla v Zagrebu sodba, ki ostane za vse čase zapisana v zgodovini južnih Slovanov. Preteklo je že več ko 13 mesecev, ko so začeli vsled ovađuštva lopova Nastića vlačiti v zagrebske zapore sinove srbskega naroda. Nad 13 mesecev trajajoči preiskovalni zapori je nekatere nesrečneže duševno in telesno tako petrl, da so jih morali prepeljati v bolnišnico. Obtožence Pero Vujaklija pa je za sušico v ječi umrl. Dne 12. januarja 1909 je izšla obtožnica. Državno pravdnistvo je trdilo v obtožnici, da je vseh 53 obtožencev krivih hudodelstva veleizdaje ter zahtevalo smrt na vsehilih. Zagreški so navedeno hudodelstvo s tem, da so pripravljali narod na to, da se Hrvatska, Slavonija, Dalmacija, Istra, Bosna, Hercegovina, Bačka, Banat, ter vse slovenske pokrajine odtrgajo od Avstrije in združijo s Srbijo v enotno jugoslovansko carstvo, kateremu se imajo prikloniti še Črna gora, Stara Srbija in Makedonija. Temu obširnemu carstvu naj bi vladal srbski kralj Peter I. Karađorđević. Dolgotrajna preiskava je dognala, da se je ta veleizdajska ideja porodila v nekaterih razgretih diplomatskih glavah, katerim je za Judežev denar služil Nastić, kajti, da bi bili obtoženci delovali v smislu te ideje, tega se jim ni dokazalo. Dne 11. septembra je stavil državni pravdnik končni predlog, zahtevajoč za pet obtožencev smrt na vsehilih, za ostale pa 10 do 20letno ječo. Državni pravdnik je torej zelo popustil od svojega prvotnega zahtevka. Pa tudi ta njegov skrbeni zahtevek je bil v veliki meri odbit.

Pretekli terek se je razglasila razsodba in so bili obsojeni:

Adam Pribečević, 28 let star, kr. uradnik v Pregradi, in

Valerijan Pribečević, 39 let star, profesor bogoslovja v Karlovcih, na 12 let teške ječe.

Pero Bekić, 28 let star, oženjen trgovec in posestnik v Dvoru, oče 1 otroka na osem let ječe.

Joca Oreščanin, 28 let star, ne- oženjen učitelj v Jamnici;

Peter Petrović, 36 let star, oženjen učitelj v Gornjem Skradu, oče 1 otroka;

Mojo Hrvačanin, 57 let star, oženjen posestnik v Dubici, oče 3 otrok — na sedem let ječe.

Miloš Borojević, 38 let star, oženjen učitelj v Jasenovcu, oče 5 otrok;

Simo A. Živković, 28 let star, absolviran pravnik v Dvoru;

Tanasije Oblaković, 28 let star, neoženjen učitelj v Strmenu;

Gjuro Erak, 55 let star, oženjen posestnik in občinski tajnik v Dubici, oče 2 otrok;

Stevó Kalember, 43 let star, oženjen trgovec in posestnik v Korenici, oče 3 otrok;

Dr. Aleksander Gjurić, 47 let star, oženjen okrajni zdravnik, oče 1 otroka — na šest let ječe.

Vaso Lukač, 37 let star, oženjen trgovec v Virginmostu, oče 5 otrok;

Gajo Živković, 30 let star, trgovec v Topuskem;

Rade Malobabić, 26 let star, trgovec v Veliki Vranovini;

Gjuro Jovanović, 39 let star, oženjen kmet v Boviću, oče 7 otrok;

Nikola Rebrača, 38 let star, oženjen trgovec v Glini;

Stanko Rebrača, 29 let star, blagajnik srbske trgovsko-obrtne banke v Glini;

Gjuro Končar, 29 let star, oženjen brivec v Glini;

Stevó Kačar, 27 let star, občinski tajnik in blagajnik v Strmenu;

Mile Čorić, 31 let star, oženjen župan v Ivanjskem Boku, oče 3 otrok;

Pavel Matijašević, 30 let star, oženjen učitelj v Cerkvenem Boku, oče 3 otrok;

Stevó Radovanović, 37 let star, oženjen trgovec v Cerkvenem Boku;

Umitar Ervačanin, 52 let star, oženjen župan v Dubici, oče 3 otrok;

Lazo Bačić, 44 let star, oženjen trgovec v Jasenovcu;

Vaso Vukdragović, 44 let star, vdovec, oče 2 otrok, učitelj v Okučanih;

Mile Mitrić, 43 let star, oženjen kmet v Dvoru, oče 2 otrok;

Danilo Podunavac, 31 let star, pravoslaven kaplan v Pakracu, oženjen ter oče 2 otrok;

Gjorgje Jagnjić, 53 let star, oženjen trgovec v Pakracu;

Milan Vukelić, 39 let star, ože-

njen učitelj v St. Gradiški — na pet let ječe.

22 obtožencev je popolnoma oproščenih. Saj je bila pa tudi že to dovolj velika kazen, ko so sedeli krog 13 mesecev — po nedolžnem. Sicer pa tudi za obsojence še ni izrečena zadnja beseda!

Zagrebski veleizdajniški proces je bil evropski škandal, in ne bo ostal brez posledic za avstroogrsko monarhijo.

Mestna hranilnica Ljubljanska.

Ob njeni dvajsetletnici.

VI.

Kakor mlado drevesce, usajeno v rodovitna tla, krepko rase, tako je rasla in napredovala Mestna hranilnica ljubljanska. Vsled svoje varnosti pridobivala si je vedno več zaupanja. Glas o tem prodiral je dalje v slovenske vasi in občine. V deželi je bil star tekmeč, ki si je po krivici lastil za svojo reklamo olepševalni pridevek »kranjski« in pečat deželnega stolnega mesta Ljubljane. Tako je nastopala Kranjska hranilnica v Ljubljani, ki je na svoje hranilne knjižice pritiskala pečat ljubljanskega magistrata, četudi ni imela v to nobene pravice. Stori la je to, samo da bi ulagatelji mislili, da jamči za njo ljubljanski magistrat. Četudi se je imenovala »kranjska«, ali ni bila nikdar deželna, ker dežela Kranjska ne jamči za njo niti z vinarjem. Mestne občine ljubljanske pečat sme imeti le Mestna hranilnica ljubljanska.

Mestna hranilnica si je bila v svesti svojega težavnega položaja. Morala je misliti, da mora svojim ulagateljem vedno dati, ako je hotel, da bi jo ljudstvo upoštevalo. Postavila se je na trgovsko stališče in je uvela dnevno obrestovanje. Upala je s tem privabiti v svoj krog one meščanske kroge, ki vsak dan manipulirajo z denarjem in gledajo, da nimajo obrestne izgube. Skoro se je pokazalo, da naši sloji premalo izkoriščajo dnevno obrestovanje. Uspeha ni bilo in se je videlo, da so malone vsi ulagatelji take stranke, ki niso premikale svojega premoženja. Dnevno obrestovanje je bilo veljavno do februarja 1892., potem pa se je uvelo polumesečno obrestovanje, ki je še danes v veljavi.

Obrestna mera za uloge je bila po 4% in se je s 1. julijem 1909. zvišala za vse uloge na 4 1/4%. Novi rentni davek plačuje ves čas hranilnica sama, tako da dobivajo ulagatelji polne 4 1/4%.

Jako prikladni so za otroke domači hranilniki. Mnogo je vinarjev, ki se porazgubivajo, a vendar se da iz njih napraviti primeren kapitalček. Ako bi se nalogali tudi najmanjši zneski, nabralo in prihranilo bi se mnogo, saj uči pogovor: Zrno do zrna pogača, kameu do kamna palača. V ta namen se uvajajo domače hranilnice. Naprava je še nova. Prvo domačo hranilnico je uvela Češka hranilnica v Pragi dne 3. decembra 1905. Mali ulagatelj dobi uložno knjižico in zaklenjen nabiralnik, imenovan hranilnik. Ključ od hranilnika si pridrži hranilnica, stranki pa se izroči nabiralnik, ki je tako narejen, da ulagatelj ne more zneskov z hranilnika jemati. Hranilnik je treba prinesiti v hranilnico, kjer ga odpre uradnik in prešteje denar v navzočnosti ulagatelja. Na tak način se prihrani mnogo vinarjev.

Mestna hranilnica ljubljanska je uvela domače hranilnice dne 9. aprila 1909. Prvotna uloga iznaša 4 krone in se ta znesek vrne ulagatelju, kadar se izplača vsa uloga. Hranilnica šteje zdaj 257 hranilcev, ki so znosili v hranilnico po vinarjih skupaj lepo svoto K 8538.77. Tako se otroci uče varčevati.

Za pospeševanje in procvit trgovine in obrta so važne dobro urejene kreditne razmere. V ta namen je vsled sklepa občinskega sveta ljubljanskega z dne 17. novembra 1908. ustanovila Mestna hranilnica ljubljanska Kreditno društvo, ki je osnovano na podlagi vzajemnosti svojih članov in se imenuje: »Kreditno društvo Mestne hranilnice ljubljanske«.

To društvo je bilo neobhodno potrebno. Po septembarskih dogodkih 1908. odpovedala je Kranjska hranilnica v Ljubljani, ki ima enako kreditno društvo, slovenskim obrtnikom in trgovcem kredit. Da reši slovenske trgovce in obrtnike, osnovala je Mestna hranilnica ljubljanska »Kreditno društvo« in tako so dobili Slovenci krediten zavod, ki jim pomaga iz katastrofe, v katero jih je hotela strmoljaviti Kranjska hranilnica v Ljubljani.

Kreditnemu društvu Mestne hranilnice ljubljanske je namen pod-

LISTEK.

Tempi passati.

Vladimir Levstik.

IV.

Črke in knjige. Prvo zaljubljeno pismo.

Domačini in gostje so pravili, da ni neumen, temveč bistre glave. Ko mu je bilo pet let, ga je oče pomalem spuščal k pouku, da se nauči se pisati; čitati je že znal: ta mu je pokazal »i«, drugi »u«, in črke so brez truda ostajale v spominu.

Pol dneva v šoli, pol dneva je bil sam svoj gospodar. Sola je bila enorazredna z višjim in nižjim oddelkom. In kadar je oče poučeval, deček pa je iztikal po hiši, se je ustavljal pred veliko smrekovo omaro z zelenimi policami, ki je bila vsa polna knjig. Večina jih je bilo s tujiimi, nemškimi črkami, in dečku jih je bilo žal, ker so imele nekatere med njimi sila lepe pisane podobe. Ali tudi slovenskih ni bilo malo. Stari »Vrtec« z Levstikovimi otroškimi pesmicami, »Dunajski« in »Ljubljanski Zvon«, »Kres«, »Na Zerinjah«, »Deseti brat«, »Med dvema stoloma« in še več zaljubljenih romanov.

Deček je čital vse vprek. Na podstrešju, na senu, v grmovju za hišo. Ljubezen do čitanja je bila že

nekako v rodbini. Oče si je mnogo domišljal o svoji »biblioteki«; drugih zakladov itak ni bilo, da bi se pohvalil. In šele mati je rada brala — o mili Bože! — Mali se je spominjal zimskega večera; on je bil zadremal na klopi, očeta ni bilo doma, mati pa je ob petrolejski kramljala z dečko, ki takrat ni bila več Mica, nego Monika. Mali je zaspal in sanjal: konec sveta. Zvezde se podirajo, nebo se ruši in trga ter pada v kosih na zemljo, kakor čunje od modrega škričanja. Sodnji dan: trombe angeljev, glas Gospodov, kakor grmenje kapuinskega pridigarja na svetem misi-jonu, petje angeljev s škričanjimi in lastavičimi glasovi, in neusmiljeno vekanje pogubljenih... Sum in hrum je narasel do takšne strahote, da se je deček prebudil. Slika sodnega dne se je umaknila prijaznejšim obrisom kuhinjske sobe, v temo večnih kazni je zasvetila rumenkasta luč petrolejke — toda jok in stok je trajal, kakor prej. Kaj se je godilo? — Mati in dekla sta glasno čitali knjižico s pisano podobo na ovitku ter prelivali solze nad usodo nesrečne grofice Genovefe...

Deček je imel že finejši, rekli bi, literarnejši okus. Niti »Vrtec« ga niso uteševali popolnoma. »Miklova Zala«, »Žalost in veselje«, »Križem sveta« — moj Bog, knjige so bile navezadnje hudo lepe in navadno zanimive; in če si po berilu zaspal, se ti je do jutra sanjalo o Turkih, Malajcih in krvavem stegnu. Toda naj-

prijetnejša skrivnost, največja sladkost, od obetov Indije komandije, je vendar le ležala nad zaljubljenimi romani.

Vprašanje, kako da živita oče in mati skupno življenje, ko vendar nista brat in sestra, je našlo tu svoj nedvojljivi odgovor; kmetski svatje, ki so hodili o pustu po cesti mimo šole, s klarinetom in trobento, z nevesto in s harmonikami, so dobili za dolgo časa poseben svečeniški nimb; in mlade gospodične so se pričele dozdevati malemu kot nekakšna nadnaravna bitja, vzlasti če so nosile klobuke s pisanimi rožicami ter so dišale, kakor je navada na deželi, po mošusu ali po špajku. Tuintam, kadar ni bilo drugih opravil, so sanje zajahale drznega žrebička ter slikale mladi domišljiji, kako nadvse prijazno bo živeti, kadar tudi on doraste in bo gospod z imenitno črno suknjo, z naočniki na nosu ter prav goreče in romantično zaljubljen v prelepo grajsko gospodično.

Tisti čas je prišel mali neko nedeljo z materjo v trg; ona je hodila tjakaj vsak teden ali vsaj vsakih štirinajst dni, po nakupu in po drugih opravkih. Trg je imel zanj dotlej samo pomen pravilničnega Eldorada rožičev, fig in slanin prest; tisti dan se mu je razodel še v večji pomembnosti. Ko je mati odpravila svoj posel, eta jo krenila k neki njeni snanki, ki je imela bel predpasnik, hišo z brajdo in s klopico pred vrati ter par tucatov hčera. Hčere so bile vse

bolj ali manj velike in takorekoč do-cela nemožene. Najmlajša, ki je morala biti po priliki trikrat starejša od njega, šestletnega fantička, je sklenila z njim takoj obširno prijateljstvo. Obdarila ga je s sladkorjem in svetimi podobami, pa tudi poljubčkov ni pozabila, in njemu se je zdelo, da takšni minljivi blagri nikakor niso karsivodi.

V otožni zamišljenosti je korakal z materjo proti domu, in preden se je tretjič zasvital dan, se je zavedal z vso neoporekljivo jasnostjo, da je na smrt zaljubljen v gospodično — kako, vraga, ji je bilo pač ime?

Zgodovina človeštva uči, da ako med srcema ne leži daljava, pokleka-jo romantični vitezi pred svoje izvoljenke in prah — to je seveda v romanih — ter jim na vse skale patosa svirajo poetična razodetja ljubezni; ako pa sta »on« in »ona« ločena po sklepu zlohotne usode, se spravi Nid-algo Don Quijote de la Mancha k pisanju in piše pisemce zornolični Duleineji de Toboso.

Hoteli ali nehoti se je moral mali odločiti za polednje. Ukradel je ovitek in papir ter po dolgem poizkušanju in preudarjanju, med sentimentalnimi vzdihljaji in neumornim zavijanjem peresnika skoval svojo epistolo približno takole:

»Preluba Gospodična —! (Ime se, kakor rečeno, ni ohranilo sedanjo-se). Prav lepo vas pozdravljam in se vam še enkrat stokrat zahvalim za Cuker za slike in Posebno za Polub-

čke. Če mi verjamete al ne vam moram povedati da vas Lubim iz dna Sereca (to je zvenelo dokaj imenitne-je nego »sreca« po današnji pisavi) in vam Prišežem večno zvestobo, če pa ne marate, postati moja žena Oj le premislite Jas že vem kaj bom storil bom prav Zagvisko napravil Konec svojemu življenju.«

Ko je bilo pismo skovano, ovitek zaljubljen in naslov napisan, kakor je pač trebalo in kakor je šlo, se je mali spomnil, da pisma brez znamke niso praveca pisma. Toda kje dobiti znamko? Ne vedoč, da stare nimajo veljave, je po dolgem trudu odtrgal takšen zaklad z ovitka, ki ga je našel pod očetovo mizo. Prilepil ga je na svojo epistolo ter jo svečano in tajinstveno izročil organistu Cenetu, tistemu, ki je bil nekoč prišel po god-ljo ter je obenem s cecilijansko častjo opravljal tudi posle občinskega pota in pismošose.

Toda Cene je bil pobožen in kre-posten človek, prepričan, kakor pravi sveti Pavel, da se jih je zaradi ženskih že velikog pogubilo; ker je štel sam že petdeset let in še vedno ni nosil križa babjega na hrbtu, se mu bržčas tudi pri drugih ni videlo prav, da bi se tako mladi ženili. Tako je prišlo dečkovo pismo na pošto — k očetu, morda baš takrat, ko je mali najgorečnejše sanjnil o rožnih lilih trške krasotice.

»Ti, mali!« je poklical oče po obedu. »Pridi sem! Tu k meni, da...« Z nečim prijemom ga je objel

pirati z denarnimi sredstvi osebe, ki se pečajo s trgovino in obrotom v avstrijskih planinskih deželah, osobito pa v Ljubljani in na Kranjskem. V to svrhu je dala Mestna hranilnica ljubljanska Kreditnemu društvu na razpolago svoto do K 500.000. Ta svota se more zvišati.

Vsak deležnik se zaveže prispevati 10% dovoljenega mu kredita v varnostni sklad imetnikov kredita in 1/4% za rezervni sklad. Obrestna mera 5 1/4%.

Deželni zbori.

Koroško.

Celovec, 6. oktobra. V današnji seji je posl. Pichler predlagal, naj se deželni zbor zavaruje proti nepristojni označbi dežel. stolnega mesta z imenom Celovec in se dežel. odboru naroča, da stori vse korake pri železničnem ministrstvu, da se na vagonih table s tem napisom takoj odstranijo. Predlog je bil seveda sprejet z vsemi glasovi proti dvema slovenskima in enemu socialno-demokratskemu.

Istra.

Trst, 6. oktobra. Dne 12. t. m. se sestane v Poreču od istrskega dež. zbora izvoljeni odsek za narodnostni sporazum med Slovenci in Italijani v Istri. Odsek ima 10 članov, 5 Slovencev in Hrvatov ter 5 Italijanov. Načelniku mu deželni glavar istrski.

Nizje Avstrijsko.

Dunaj, 6. oktobra. Finančni odsek je danes sklenil dajati poslanecem letni pavšal, ki se bo izplačeval četrtletno. Če bi seja ne bila sklepna, se bodo klicala imena, in vsakemu odsotnemu poslancu se bo odtegnilo za sejo 20 K. Isto velja tudi za seje odsekov.

Česko.

Praga, 6. oktobra. Tudi zadnji poskus, ki se je napravil na izrečno željo krone, se je izjalovil. Princ Lobkovic, minister Schreiner, grof Nostic i. dr. so se odpotovali iz Prage, deloma na svoja posestva, deloma na Dunaj. Stroški zadnjega »zasedanja« českega dež. zbora znašajo 80.000 K. Štajersko.

Gradec, 6. oktobra. Poslanec Horvatek je v današnji seji predlagal, naj prevzame država vse troške ljudskega šolstva. Predlog je bil odklonjen. K sklepu se je interpelliral posl. Verstovšek v slovenskem jeziku. Nemški poslanci demonstrativno odidejo iz dvorane in ostanejo le soc. demokratje in Slovenci. Predsednik prekine sejo za 10 minut in ker po tem času ni poslancev navzočih, zaključijo sejo kot nesklepčno.

Nemški nacionalci imajo danes sejo, na kateri se hočejo zopet posvetovati, kako bi se dala določiti nemščina kot edini poslovni jezik štajerskega deželnega zbora.

Ogrska kriza.

Budimpešta, 6. oktobra. Razširjena je bila vest, da krona se ni zavzela nobenega stališča napram Košutovim predlogom in da bo Košut še enkrat poklican k cesarju v avdijenco. To ni res. Cesar je Košutu že čisto odločno dejal, da njegovih predlogov nikakor ne more in ne bo mogel akceptirati. Najbrže tudi Košut ne pride več k cesarju v avdijenco.

Čimdalje tesneje in tesneje, dokler se ni nahajal dečekov pas v pravilni legi med njegovimi kolena. Nato je izvilkele usodepolno pismo ter ga pomolil dečku pod nos.

»Kaj praviš, mali, kdo je pisal ta list? Kdo ga je pisal, aaa?«

Ena roka je držala pismo, druga je krepko »navijala uro«.

Romantični vitez je mahoma pozabil, da pristojna zaljubljenica donu v takšnih položajih vse kaj drugega, kakor jok. Toda navzlic njegovemu tuljenju se je očetova postava vzravnila, stisnila ga med kolena in zavijala brezovko, ki se je znašla mahoma pri roki, vidi vrage, odkod...

Ej, to so padali nauki na tisto gorko »srce«, ki ga pisatelj nikjer ne omenja v lepih zaljubljenih romanih! Očetov glas pa je pripeval, modro in resnobno, kakor da taktira k pedantsko natančnemu opraviilu:

»Ná, ná, ná! To ti po-ka-žem! Še a-ta ne pi-še-jo takš-nih pi-sem, pa bi jih ti, kanal-ja!«

Bolezen ljubezen je minila kakor otrezana; tudi »rana v sreču, prej neznan« se je zaprla pred svojim odkritjem, in tako ni zapustila ta prva ljubezenska avantura malemu ničesar razen neblagodejnega spomina in tega, da ga je bilo ob misli nanjo še dolgo, dolgo časa strašno sram...

Seveda, kal in nagnjenje sta ostala in nista baš pojemala z napredovanjem let. Pisem je bilo še mnogo, le dekleta so bila druga, in takšna, ki so tudi pisala, in deklet ni bilo malo — toda tu ne pridejo na vrsto; morda kasneje, mnogo kasneje, ko bodo vse že zdavnaj sive stare babice in same sebi ne bodo več verjele, da je v bivših časih tudi nje zibala mladost.

co. Jutri bo sprejet pri cesarju Welerle.

Budimpešta, 6. oktobra. Ministri hočejo odvaliti od sebe vsako odgovornost za to, kar se bo godilo v parlamentu, s tem, da ne bodo prišli na nobeno sejo drž. zbora. Kdo bo naslednik sedanjega kabineta, še ni znano. Kot bodoči načelnik brezbarvnega interministričnega ministristva se imenuje sedaj bivši trg. minister Lang. Od druge strani se čuje da bo ministriški predsednik sedanji šef v drž. voj. ministrstvu Hofmann.

Nemški šovinizem

Solnograd, 6. oktobra. V korist stavbi Mozartove hiše bi se imel vršiti v kratkem koncert znanega dunajskega »Tonkünstler-orkestra«, kjer je dirigent češki komponist Oskar Nedbal. Nemci v Solnogradu so nastopili proti temu, da bi Nedbal dirigiral in pozivajo prebivalstvo naj ne dopusti take »provokacije«, da bi v nemškem mestu dirigiral češki umetnik.

Vabilo

na

SHOD

narodno-napredne stranke

ki bo

v nedeljo, dne 10. t. m.
ob 11. uri dopoldne
„pri Robenčku“ na Glincah.

Na shodu poročata

župan in državni poslanec Ivan Hribar in deželni odbornik dr. Ivan Tavčar

Somišljeniki iz Viča in okolice, pridi-te vsi na ta važen shod!

Jzvrš. odbor nar.-napredne stranke.

Dnevne vesti.

+ Dež. zbor kranjski ima v soboto 9. t. m. ob 9. dopoldne sejo. Dnevni red obsega 34 točk, med njimi tudi poročila verifikacijskega odseka.

Obč. svet ljubljanski ima danes ob 5. pop. nužno sejo. Na dnevnem redu je županovo poročilo o stavbi obrtne šole.

+ Župan Ivan Hribar odpeljal se je včeraj z gospodoma c. kr. ravnateljem Subieem in magistratnim svetnikom Duffetom v Brno, da si ogleda tamošnjo češko državno obrtno šolo. Kakor znano je po priporočilu naučnega ministrstva ravnatelj te šole Vojteh Dvořák napravil načrte za ljubljansko državno obrtno šolo.

+ Ožja volitev na Goriškem je slabo izpadla za agrarno stranko. V obeh okrajih so zmagali klerikali. Bolje rečeno: zmagala je duhovščina, ki je nastopila na nezasičen način, in zmagal je denar, ki so ga duhovniki imeli na razpolaganje. Pomagala jim je vlada, ki je razpisala volitve v času, ko na tisoče naprednih volilcev ni doma, nego so kot zidarji še zaposleni v tujih krajih. Da agrarci na zmago niso več računali, se vidi že iz tega, da niso razvili posebne agitacije, sicer bi bili dosegli vsaj toliko glasov, kakor pri prvi volitvi. Klerikali so kar pijani svoje zmage in kriče kakor da se jim je zmešalo. Posebno otročji je »Slovenec«, ki se mu sanja, da je napredna stranka s tem ubita. To je samo smešno in nič drugega. Če so klerikali z vsjo zlorabo cerkve in z vsem denarjem dosegli več glasov kakor agrarci in še to le s pomočjo socajalnih demokratov, če imajo agrarci kar nad 8000 glasov, potem se nimajo klerikali prav nič veseliti. Volitve so vzlic klerikalni zmagi pokazale impozantno moč agrarcev in pokazale velikansko silo napredne misli, pokazale so, da so pristaši napredne stranke mogočnejši faktor v javnem življenju in da je ni moči na svetu, ki bi mogla to napredno silo steti. Kolo sreče se obrača. Zdaj so klerikali zgoraj, a da pridejo dol, za to bo skrbela nepremagljiva napredna misel.

+ Naša c. kr. vlada in tujski promet. Kakor je čitatelj našega lista znano, so napravili v drugi polovici meseca septembra češki akademiki v večjem številu izlet na slovenski jug. Povsod drugod, kjer imajo kaj smisla za važnost tujskega prometa, da ne rečemo tudi nekoli-ko taktosti, bi bili tak izlet javni organi prijazno sprejeli in mu šli na roko. Ne tako pri nas. Naša vlada je bila vsa iz sebe že takrat, ko se je zaznalo, da pridejo češki dijaki sem in na vsak način je skušala preprečiti njihov prihod in je v tem smislu posredovala pri praški policiji. Ko

ni mogla drugega, je preprečila vsaj sprejem na ljubljanskem kolodvoru. Seveda so bili češki akademiki ves čas bivanja v Ljubljani pod strogim nadzorstvom vladnih organov in predvsem detektivov. Dne 18. septembra so si češki dijaki skupno ogledovali mesto in so položili vence na Prešernov spomenik. Vlada je videla v tem nekaj strahovitega, državi nevarnega in ker ni mogla drugega, se je obesila na § 3 zbor. zak. in je pograbila par Slovencev, ki so Cehom razkazovali mesto, kot aranžerje tega nenaznanjenega in nedovoljenega »spreveda« po mestu ter jih je tirala pred sodišče. Pri obravnavi, ki je bila včeraj, so vse priče, celo oba vladna detektiva, izpovedale, da ni šlo za nobeno revolucionarno akcijo, temveč za čisto običajno korporativno ogledovanje mesta in zato je sodnik seveda vse obdolžence popolnoma oprostil. Omenjamo celo stvar zato, da konstatiramo, kako je l. 1909 slavna c. kr. deželna vlada na Kranjskem pospeševala tujski promet.

+ C. kr. deželnemu šolskemu svetu, v katerem sede po večini strašno katoliški moške, ki morajo vendar poznati tisti veliki smrtni greh, ki se glasi »Delavec« in namjemnikom plačilo zadrževati ali utrgovati, — bodi povedano na uho, da niti učitelji, ki so poučevali mladino v kmetijstvu, — končali so pouk z 1. apr. 1909 — niti učiteljice ženskih ročnih del, ki so pouk končale 15. julija 1909, še do danes niso dobili in dobile nobenega vinarja nagrade, ki je že itak tako sramotno nizko odmerjena, da bi se je vsak rokodelski pomočnik sramoval. Ven z tistimi kronami! Seveda disciplinirati reveža je lahko za gospodo pri polnih mizah, saj discipliniranje ne velja — nič.

+ Prvi milijon. »Roseggerjev sklad« je dosegel znesek milijon kron. Nemška nevarnost raste z vsakim dnevom. »Schulvereine« bo s podvojeno silo grabil po slovenskih otrocih. Naj se torej podvoji tudi naša odprta moč! Slovenke, Slovenci, prispevajte k našemu obrambnemu skladu 200 × 1000!

+ Iz šolske službe. Prov. učiteljica Jospina Sterlekar pride iz Banjeleke v Reteče pri Škofji Loki.

+ Slovensko gledališče. Danes zvečer se ponavlja Michaelisova drama »Revolucijska svatba«, ki je pri premijeri imela lep uspeh. Glavne vloge so v rokah gđ. Kandlerjeve in gg. Iljiča in Nučiča. Predstava je za par-abonente.

+ Na dvorni operi na Dunaju je te dni nastopil naš rojak in bivši član slovenskega gledališča gosp. Betetto v Blehovi operi »Versiegelt«. Ze dejstvo, da je vodstvo mlademu umetniku poverilo kreiranje vloge v novi operi, je dokaz, kako odlično mnenje ima o njegovih zmožnostih. Gosp. Betetto je to mnenje sijajno upravičil. Dosegel je krasen uspeh. Vsi listi hvalijo njegovo odlično igro, lepoto njegovega glasu in umetniško dovršenost njegovega petja in prednašanja. Prvi nastop je prinesel gosp. Betettu popolno zmago, ki se je veselimo tudi mi.

+ Telovadno društvo »Sokol II.« priredi dne 6. novembra svoj zabavni večer pri br. Kavčiču, Privoz. Prosi se br. društva, da se na ta večer ozirajo.

+ Telovadno društvo »Sokol II.« vabi vse svoje člane k sestanku, ki se vrši v nedeljo, dne 10. t. m. ob 10. dopoldne v gostilni brata Fr. Kavčiča, Privoz. Na dnevnem redu je razovor o zgradbi Školskega doma Sokolu II. v Ljubljani.

+ Akad. fer. društvo »Sava« v Ljubljani vabi še enkrat vse svoje člane na izredni občni zbor, ki se vrši v soboto, dne 9. t. m. ob 1/9. v zgornjih prostorih »pri Rožici«. Ker je za spremembo pravil potrebna dvetretjinska večina, poudarja odbor dolžnost vseh članov, priti noštevilo na zbor. Vabljeni so najuljudnejši tudi vsi gg. starejšine in sploh vsi prijatelji društva.

+ Cerele franco - Illyrien. Si- noči se je začel drugi tečaj pouka v francoskem jeziku. Predaval je g. profesor Fr. Juvančič o postanku francoskega jezika in francoske literature. V velikih potezah je popisal jezike prvih prebivalcev današnje- ga francoskega ozemlja, prihod Rimljanov, veljavo latinščine in rimske- ga ljudskega jezika ter označil vpliv keltskega in frankovskega jezika na ljudsko govorico, iz katere se je po- tem razvila francosčina. Istotako jasno sliko je podal o postanku, zna- čaju in jeziku francoske literature ter o premembah literarnega jezika v dobi od 8. do 13. stoletja. Velezani- mivo predavanje bo prof. Juvančič nadaljeval v prihodnji uri drugega tečaja.

+ Za dijaško kuhinjo »Domovi- ne« so darovali g. prof.: dr. Tratnik in Jeraj po 10 K, dr. Perušek 6 K, Virbnik, dr. Pipenbacher, Peterlin, Wester, Kralj, Jeršinovic po 4 K, Lovše in Krulac po 2 K; dalje so da- rovali po 4 K gg.: živinozdravnik

Miklavčič, višji živinozdravnik Sad- nikar v Kamniku in Jelšnik v Ko- stanjevi ter 2 K gosp. Toneje, ka- varnar »Evrope«. — Naj bi blago- dušni podporniki naše srednješolske mladine našli mnogo posnemoval- cev!

+ Razgovor naprednih ljubljans- kih Slovencev se vrši v soboto ob pe- tih popoldne v mestni posvetovalnici na magistratu. Razdelilo se bo delo za dijaško kuhinjo »Domovine«. Ker ni mogoče vabiti osebno vseh, ki se za rodoljubno delo zanimajo, prosi- mo tem potom obilne udeležbe. — Vera dr. Slajmerjeva, t. č. podpred- sednica »Domovine«.

+ Stavka svoje vrste. Šolski od- bor za obrtno nadaljevalne šole je sklenil, naj bo pouk ob četrtkih in nedeljah dopoldne, ker je notorično, da večerni pouk nič ne zaleže, saj je vajence zvečer od dela izmučen in mu je nemogoče se učiti. Klerikali so pod vodstvom Kregarja in Weibla začeli agitacijo proti tej novi uredbi in danes sta dva tovarnarja zabranila svojim vajencem iti v šolo.

+ Gospodarsko napredno dru- štvo za šentjakobski okraj je priredi- lo včeraj zvečer v gostilniških pro- storih g. Jamnika na Karlovski cesti svoj mesečni sestanek, ki je bil z ozi- rom na samo suho naznanilo v »Slov. Narodu« precej dobro obiskan. Zbo- rovanje otvori društveni predsednik g. Bergant, naznani dnevni red ter opozarja k prvi točki zborovalce na govorico, ki se širi po šentjakobski župniji, da bo namreč treba zopet se- čiti globoko v žep, da se plača neki cerkveni dolg, ki ga je baje napravil uaril prelat Rozman. Kakor se čuje, se namerava od gotove strani sklica- cati shod, ki bo sklenil, da prevzame- jo šentjakobski župljani vsakoršen cerkveni dolg tako, da bi dobil bodo- či župnik župnijo brez dolga. Proti taki nakani mora šentjakobsko gos- podarsko društvo najodločneje pro- testirati. — Za besedo se oglasi hišni posestnik g. Zupančič, ki pravi, da ve iz popolnoma verodostojnega vi- ra, da nima šentjakobska cerkev iz zapuščine umrlega župnika Rozmana ničesar terjati. — Društveni tajnik g. Ekar pojasni, da se gre najbrž za privatni dolg, ki ga hočejo nekateri zvaliti na rame davkoplačevalcev. Kakor so že enkrat šentjakobski žup- ljani plačevali 9 1/2 odstotno cerkve- no doklado, tako naj bi plačevali tu- di sedaj. Da se to prepreči, predlaga govornik: Gospodarsko napredno društvo za šentjakobski okraj že da- nes najodločneje protestira proti te- mu, da bi se hotelo kakoršenkoli cer- kveni ali zasebni dolg zvaliti na ra- me šentjakobskih davkoplačevalcev.

Predlog je bil soglasno sprejet. — K drugi točki »Obrtna strokovna šola« govori občinski svetnik, nadučitelj gosp. Likozar. O tej stvari se je že toliko pisalo, da bi bilo odveč, ako bi ponavljali cel govor. Prinašamo samo glavne točke. Gospod nadučitelj konstatira, da ne zadene ljubljanske- ga občinskega sveta prav nobena krivda, ako se postavi obrtna šola na Mirju in ne na Prulah. Ministr- stvo je odločno izjavilo, da ne prispe- va za šolo na Prulah niti vinarja. Ako bi se bil občinski svet protivil dalje, bi bila vlada dovolila obrtno šolo v Mariboru in v Dalmaciji. Ljubljana bi pa bila ostala za nedo- gleden čas brez take šole. Tisti inžen- irji, ki so preiskovali svet v Prulah in na Mirju in ki so rekli, da svet v Prulah absolutno ni za zidanje, tiste inženirje so seveda malo vedeli. Da- nes vidimo, da je svet na Prulah za zidanje prav dober, na Mirju pa za nič. Ko se poglubi Ljubljani, bo še mnogo boljše. Že sedaj je voda na Prulah šele 2 m pod površjem, na Mirju pa je že 140 m pod površino. Radi tega bo stavba na Mirju tudi kakih 100.000 K dražja, kot bi bila na Prulah. To diferenco je zakrivila vlada s svojo trmo, zato naj jo tudi vlada plača. V tem oziru bo treba storiti primerne korake. — Kot tret- ja točka dnevnega reda je bil razgo- vor o obrtnem sodišču v Ljubljani. Občinski svetnik g. Primožič pojas- ni, da se s stvarjo bavi »Slovensko obrtno društvo«, ki namerava sestavi- ti imenik vseh pod ljubljansko obrtno sodišče spadajočih obrtnikov. Ko bo sestavljen ta imenik, se skliče zaupen sestanek, na katerem se bo pripravilo vse potrebno za velik obrtniški shod. Mala obrt bo volila v omenjeno sodišče 10 zastopnikov, 2 člana v prizivno sodišče in 4 na- mestnike. Ravno toliko članov bodo volili delavci. Tajnik g. Ekar pri- pomni, da bo treba delodajalcem in delojemalcem sporazumno delati. Čudna se mu zdi vlada, ki pravi, da bodo volitve v razsodišče v začetku novembra, pa še niti ne ve, na kak način naj se iste vrše. — K slučajno- stim se oglasi nadučitelj g. Likozar, ki pobija trditve, da so učitelji spre- menili učni čas v obrtno - nadalje- valni šoli. Učitelji bi pač rajše pouče- vali eno uro zvečer, nego da zgubi čer- teke, svoj edini prosti dan v tednu. Sicer se pa ne gre radi učiteljev, gre se radi učencev. In gotovo je za učence v vsakem oziru mnogo boljše, da obiskujejo obrtno -nadaljevalno

šolo podnevi in ne zvečer po konča- nem delu, ko gotovo pouk nikogar niti najmanj ne zanima. O tej stvari je govoril tudi predsednik g. Ber- gant, ki je prepričan, da se že čez par let pokaže, da je dnevni pouk mnogo več vreden nego večerni. Gg. komisar Švigelj in upravitelj Kopa- tar opozarjata na neke nedostatke, ki naj jih skuša društvo s posredova- njem na pristojnem mestu odpraviti. Nato stavi g. Kopitar še sledeče vprašanje: Svoj čas sta šentjakobska cerkvena ključarja izjavila, da bo- deta sklicala javen shod in da bodeda na tem shodu predložila župljanom cerkvene račune. Kaj je s tistim shod- om, in kaj je s cerkvenimi računi? Predsednik g. Bergant pravi, da še ni nikoli videl cerkvenih računov, ker se ti računi nikoli ne predlože ti- stim, ki jih plačujejo. Bila je pa sve- ta dolžnost cerkvenih ključarjev, da bi spoznala svojo obljubo. Vsako dru- štvo, vsaka korporacija, vsak urad mora polagati račune. Mi smo davko- plačevalci, mi vzdržujemo župnišče, zato hočemo tudi vedeti, kako se gos- podari z našim denarjem. Če nas vi- dijo takrat, ko je treba plačati, po- tem naj bodo gospodje tudi toliko prijazni, da nam povedo, kako gos- podarijo z našim denarjem. Mi za- htevamo čiste vode, mi hočemo biti na jasnem! Tajnik g. Ekar predlaga: Shod naj pooblasti danes zborujoče društvo, da zahteva od cerkvenih ključarjev, da položita na javnem shodu še meseca svečana obljubljeni obračun, in da na tem shodu poroča- ta, kdaj jima poteče funkcijška doba. Prihodnje volitve cerkvenih ključar- jev naj se potem razpišejo v ljubljans- kih dnevnikih. — Predlog je bil so- glasno sprejet. — Nato je g. predse- dnik zborovanje zaključil.

+ Zborovanje lovcev. Snoči je bil v hotelu »Ilirija« številno obiskan shod lovcev, ki jih je pozval »Slov- lovski klub«, da zavzame stališče proti načrtu novega lovskega zaka- na, ki ga ravnokar pretresava uprav- ni odsek dež. zbora. Predsedoval je dež. posl. grof Margheri, zapi- snikar je bil dr. Ponebšek. S stro- go lovskega stališča je nato razmo- trival novi načrt odv. kandidat dr. Lavrenčič in obširno grajal vse njegove pomanjkljivosti, ki utegne- jo v veliko kvar biti kranjskemu lov- stvu. 500.000 K, kolikor, malo cenje- no, donša lov na Kranjskem, je tak- ko važen faktor v narodnogospodar- skem življenju, da ga ni podcenjeva- ti. Napravi naj se z novim zakonom kaj enotnega, ta načrt pa je v mo- gilih točkah nesprejemljiv. Osobito je omenjal štirih točk in sicer 1. lov- ska upravna doba; 2. pravica lastni- ka loviti po lastnem zemljišču (ne- lovne živali); 3. obveznost zakupni- ka, da povrne škodo, ki jo store ne- lovne živali in 4. ugotavljanje te škode. Upravna doba 3 let je za zakup prekratka; najmanj pet let naj traja ena zakupna doba. V pravice zakup- nikov tudi močno posega določba, da sme vsakdo na svojem zemljišču lo- viti in prilastiti si nelovne živali, najbolj nelegična pa se zdi obveznost zakupnika, da mora povrniti tudi škodo, ki jo store nelovne živali, po- vrh se pa ta škoda še ugotavlja po razsodiščih, proti katerih razsodila ni več priziva. Načrt novega zakona pa povrh še dovoljuje, da smejo ob- čine vsak čas, če se jim zdi, da dela preveč škode, uvrstiti tudi zajca med nelovne živali. V največ lovilh je pa ravno zajec poglavitni objekt lova, in kaj bo z lovom, ako bodo zajca kar svobodno streljali, in kaj bo na- dalje z dohodki lova, ki so po mno- gih občinah najvažnejši denarni vir. Dež. odbornik dr. Tavčar poja- snjuje spremembe, ki so se zgodile na tem načrtu v upravnem odseku. Do- ločilo, da občine lahko proglašajo za- ca za lovno žival, ne bo imelo hudih posledic: prvi čas ga bodo pač pobij- ali, ko pa sprevirajo, da si s tem uni- čijo lov in skrejo občinske dohodke, pa bodo zajca zopet puščali v miru. Pač pa je s pravnega stališča krivi- na določba, da se samosvoji lov pri- čno šele s 300 ha zemljišča. Gra- škaci pri tem ne bodo prizadeti, ker že vsak ima toliko zemlje, trpeli bo- do pa pri tem boljši kmetje, ki bodo sedaj izgubili lastni lov in imeli ško- do na vrednosti svojega posestva. Že obstoječih zakupov se novi zakon ne bo dotikal in tudi se lovi ne bodo mogli oddajati pod roko nego samo z zakupom. Občina tudi lahko sklene zakup na 6 let. Sprememba proti se- danjemu zakonu je pa v tem, da se bo sedaj lahko obdržala ubita nelov- na žival, doslej jo je bilo pa treba oddati zakupniku. Vendar bo pa vse- lej, kadar bodo nelovne živali delale škodo, pozvati najprej zakupnika, da jih pokonča. Kar se pa končno tiče razsodišč, pa tudi ne morejo biti do- sti drugačna, kakor so naša bagatel- na sodišča, saj smo doživeli že prav- čudne bagatelne sodbe in preko 100 kron vrednosti pa na Kranjskem na- vadno ne pojde odškodnina. Škoda se bo povračala samo takim gospodar- jem, ki bodo svojo last primerno za- varovali. — Govorili so nato še gg. grof Margheri, dr. Tavčar, dr. Lav- renčič, inženir Pavlin, naposled se je

izvolil - odsek 9 članov, ki naj v
skupnem izdela spomenico, ki naj se
podoči dež. zboru, dež. vladi in dr.
vni lovski zvezi. Izvoljeni so bili
dr. Tavčar, grof Margheri, Scholl-
ger, dr. Zajec, dr. Schmidinger, dr.
Gorenčič, dr. Ponebšek, Lukan in
Slovšek. Nato je predsednik zaklju-
čil zborovanje.

— Slovensko pevsko društvo
Slovan« vabi na prvo veliko vinski
gostitev, ki jo priredi v nedeljo, dne
10. oktobra t. l. v vseh prostorih go-
stila Antona Steinerja na Opekarski
cesti št. 25 v Trnovem. Začetek ob 4.
popoldne. Vstopnina 30 vin. za osebo.
Čer je čisti dobiček namenjen dru-
stvenim potrebam, se preplačila hva-
žno sprejemajo. K obilni udeležbi
pri Ciprijanu Bariglicu, trnovski žu-
pan in njegov sribar Antepupolo
Cvetra pl. Tintnik.

— Člani N. D. O. v Ljubljani
pobere kupone za znižano vstopnino k
narodnim predstavam slovenskega
gledališča v društvenem uradu ob
gradskih urah.

— Združeni čevljarji in Zadru-
ga čevljarjev v Ljubljani sklicuje
svojo shod na dan 10. oktobra 1909
ob 9. dopoldne v Meščansko
gimnazijo (Hafner), Sv. Petra cesta v
Ljubljani. Dnevni red: 1. Poročilo o
poslednjem avstrijskem čevljarjem shod-
u v Lincu. 2. Pomen združništva.
3. Sprejem in vpisovanje članov v
Zadruško združenih čevljarjev. 4. Raz-
ni predlogi in nasveti.

— Zglaševanje črnovojnikov.
Črnovojnikom, ki so bili vojaki in
imajo črnovojno knjižico in črnovoj-
niško, ki niso bili vojaki pa imajo
črnovojno namembnico, se je meseca
oktobra t. l. osebno zglašiti pri mest-
nem magistratu, in sicer v vojaškem
uradu v »Mestnem domu«, I. nad-
stropje. Črnovojnikom se je zglašiti
v nastopnem redu od 9. do 12. do-
poldne: 11. oktobra, rojstno leto 1867,
12. oktobra 1868, 13. oktobra 1869,
14. oktobra 1870, 15. oktobra 1871,
16. oktobra 1872, 18. oktobra 1873,
19. oktobra 1874, 21. oktobra 1875.
Črnovojnik, ki opusti predpisano
zglašitev se kaznuje z globo 4 do 200
kron ali z zaporo.

Iz Most se nam piše: Zopet se je
zgodila nesreča za naše klerikale.
Klerikalno gostilno pri Kebru na
Sali, kjer se je izobraževal Petrice-
vo društvo, je kupil naprednjak gosp.
Josip Primc. Prepovedana jim je tu-
di dvorana, v kateri so kazali svojo
klerikalno izobraženost. Gospod ka-
zan, kje boste sedaj izobraževali
svoje backe, ko nimate nikjer zave-
stev? Pa menda ne pod milim ne-
bem. Sedaj bi bilo to nevarno za
državo vaših nežnih gospic in lju-
biteljnih dam. Ampak izobražbe so
tudi dame zelo potrebne, zlasti pa
predsednica vašega društva. Pri zad-
nji seji podružnice sv. Cirila in Me-
toda so jo prišli pod oknom, kjer je
poslušala, kaj se v sobi govori. Ko jo
je nekdo prijel za roko, se je tako pre-
strašila, da je zaklicala: »Notri se
pogle! Če je gospa tako radovedna,
tudi razpravljajo člani Ciril Meto-
dove podružnice, pride lahko v sobo
poslušati, saj je ne bo nihče ugriznil.
Se bo vsaj prepričala, da smo izobra-
ženi ljudje. Pri nas se ne dogajajo
prezori, kakor v bivši Kebrovi go-
stilni, kjer so klerikalni izobraženci
posvajali obče spoštovanega meča s
poskomi plešec, starec, sivec in še z
drugimi, ki se niti ne smejo zapisati.
Tudi več izobražbe bi res lahko
bilo!

Prostovoljno gasilno društvo v
Dravljah priredi v nedeljo veliko
narodno trgovatv v gostilniških prostori-
h, g. Ivana Kregarja v Dravljah.
Sporod: I. Godba. II. Prihod očeta
zapana v spremstvu vinčarjev in vi-
ničaric. III. Srečolov. IV. Korijando-
li korzo. V. Prosta zabava, petje in
ples. Začetek ob 4. popoldne. Prosto-
voljna darila se hvaležno sprejemajo.
Za udobnost sl. občinstva je najbolje
skrbjeno. Dobra in točna postrežba
zasigurana. K obilni udeležbi naj-
boljudeje vabi odbor.

Cigava je kravica? Od dne 1. t.
m. se nahaja v varstvu pri posestni-
ku Franu Jemcu v Petelinjah št. 16,
občina Dolško, mala kravica (buša),
ki ima pri vrhu odžagana oba rogo-
va ter ima na desnem vžgano št. 6.
Lastnik naj se čimprej zglozi pri
navedenem posestniku.

Podružnica družbe sv. Cirila in
Metoda na Vrhniki priredi v nedeljo,
dne 10. t. m. v gostilni »Mantua« na
Vrhniki vinski trgovatv z godbo, pet-
jem, plesom in prosto zabavo. Zače-
tek ob 7. uri zvečer. Vstopnina 20 v.
To je prva prireditve novooživljene
podružnice na Vrhniki, zato je upati,
da se bo slavno občinstvo iz Vrhnike
in okolice obilno odzvalo povabilu.

Umrj je v Gor. Logatec pekovski
mojster in hišni posestnik Jakob
Istenič. N. v. m. p.

Vlom. V noči od 24. na 25. sep-
tember je bilo vdomljeno v trgovino
gosp. Frana Semona v Ilirski Bistri-
ci in ukradenih sedem parov črnih
stiflet, 3 pare nizkih čevljev, 3 m
klota, 30 m bele kotonine, kos žen-
skega lodna in 70 K denarja. Ta-
tu oblastva zasledujejo in pride ne-
dvomno svoj čas v roke pravice.

Občni zbor »Zveze slovenskih
posojilnic« v Celju se je vršil več-
raj. V novi odbor so voljeni: pred-
sednikom dr. Kukovec; odbornikom
dr. Božič, dr. Kalan, dr. Koderman,
dr. Žerjav, dr. Sernec, Fran Lončar,
Robert Diehl, Rud. Stermecki, Josip
Sirca in Fr. Ferline; pregledniko-
ma Fr. Schauer in Jos. Smertnik.

Nemški otroški vrteč ustanovi
krajni šolski svet v Rogatec Slatini.

Nemška hranilnica v Brežicah
zahteva pri vzdigovanju vlog pollet-
no odpoved. Hranilnica je nekatera
popolnoma varna posojila odpove-
dala. Kaj pa naj to pomeni?

Slovensko gledališče v Maribo-
ru. V nedeljo, dne 10. t. m. se vprizo-
ri veseloigra v treh dejanjih »Go-
spod svetnik«.

»Avtoriziran inženir.« Tehnik
Muhar je bil v Gradu obsojen radi
sleparstva v enomesečno ječo, ker je
namestništvo osleparil, da ga je av-
toriziralo za kulturnotehniškega in-
ženirja. Muhar je bil svojo prošnjo
opremi s ponarejenimi spričevali,
ki so pa sedaj izginila.

Poskusen samomor. V torek ob
12. ponoči so videli stražarji, ki so
patrolirali ob morju, da se je s pomo-
la St. Carlo v Trstu vrgel nekdo v
morje. — Obvestili so o tem takoj
pilote na pomorski staciji, ki so ne-
mudoma odveslali z rešilnim čolnom
na dotično mesto. In res so zapazili
mladega moža, ki se je boril z valo-
vi, kateri so ga imeli vsak hip spre-
jeti za vedno v svoje mrzlo naročje.
Piloti so previdno potegnili že obne-
moglega mladčenca na suho in tele-
fonirali na zdravniško postajo, odko-
der je prišel zdravnik dal odvesti
zelo razburjenega kandidata za »oni
sveta« v mestno bolnišnico. — Samo-
morilni kandidat ni hotel na noben
način povedati svojega imena. — V
bolnišnici so pa spoznali v njem ne-
kega mirodilničarja iz ulice San
Francesco. — Pridržali so ga v bol-
nišnici.

Dvakrat zaboden Bošnjak. V
gostilni »al Cantinone« v ulici Cro-
sada v Trstu sta se dva gosta — oba
brata — nekaj nespodobno šalila s
krčmarico. — Le - ta se je čutila žal-
jeno in je poklicala moža - gospo-
darja, da on z nespodobnežema ob-
računa. Prišel gospodar hoče vreti
oba žaljivca iz gostilne, čimur sta se
pa ta dva uprla. — Krčmarju ni
preostajalo drugega, kot poklicati
policiarja, ki je oba žaljivca aretiriral.
Ali eden žaljivce se tudi stražarju ni
hotel udati, vrgel se je na tla, lom-
stil okoli sebe in kričal na vse grlo.
Stražar je poklical slučajno mimo-
idelega vojaka 4. bosniškega pešpol-
ka, Marijana Krešiča na pomoč, če-
mur se je le - ta tudi odzval in po-
magal razsajata zvezati. Medtem pa
prijeta mimo dva fakina in začeta
vojaka zmerjati, da kaj se ima on
vtikati v policijsko službo. — Eden
njiju je, kakor bi trenil, potegnil nož
in popolnoma nedolžnega vojaka
dvakrat zabodel. Prihitevi stražar-
ji so ranila in njegovega tovariša
aretirali in odvedli v zapor. — Ra-
njeni vojak je bil prepeljan na
zdravniško postajo, od tam pa v vo-
jaško bolnišnico. — Vse to zopet radi
— ženske!

Velika nesreča z revolverjem.
V torek večer je prišel v trgovino z
zelenjavo 26letnega A. Turk v Trstu
njegov prijatelj Ivan Babič iz Roco-
la pri Trstu. Med različnim pogovo-
rom je Babič izvelik ravno od ne-
koga kupljeni revolver in ga pokazal
Turku. Mislil, da orožje ni nabito,
napne Babič petelina in pomeri v
Sali na Turka, rekši, počakaj Angeli,
da te ustrelim! — V istem trenutku
— o groza — poči revolver in ne-
srečni Turk se zadet od kroglice v
prsi z bolehnim vzlikom zgrudi na
tla. — Prestrašeni Babič prične ob-
upno klicati na pomoč. — Prihite-
li so v trgovino ljudje, dvignili teško
ranjenega Turka in telefonirali na
zdravniško postajo. — Prihitevi
zdravnik je konstatiral, da je stanje
nesrečnega Turka zelo nevarno in
ga dal takoj prepeljati v bolnišnico.
— Ali zdravniki se radi prevelike
slabosti ranjenca niso upali takoj
podvzeti teške operacije. — Turk je
zadet od kroglice ravno sredi prs. —
Stanje njegovo je skrajno nevarno.
Vsega obupanega Babiča je policija
aretirala, ga vzela na zapisnik in po-
tem spustila na slobodo, pridržavši
si proti njemu nadaljnjo postopanje.
— Ta slučaj tudi kaže, da se z oro-
žjem nikdar dovolj previdno ne rav-
na.

Podgrad v Istri. Sadna razstava
v Hrpeljah. Kakor že naznanjeno
bode v nedeljo in ponedeljek t. j. 10.
in 11. t. m. otvorjena prva sadna
razstava slovenskih istrskih pokra-
jin. Za ugodnejši obisk za tujce pri-
redila se je ista v Hrpeljah, kjer so
od vseh strani jako ugodne železni-
ške zveze. Sadja se bode prineslo toli
na razstavo, kakor tudi na prodaj
obilno in si bode kupei lahko na licu
mesta takoj nakupili potrebne mno-
žine, eventualno se s prodajalci gle-
de kupa dogovorili. Ta sadna raz-
stava obeta boljših časov za našega
kmetovalca, da se spoznajo medseboj-

no kupei in pridelovalci, ter se bode
tudi umno sadjarstvo s tem mnogo
povzdignilo. Upati je torej, da bode
razstava vsestransko mnogobrojno
obiskana, ter se tem potom ponovno
prosiijo in pozivajo rodoljubi celega
okraja za pomoč, da bomo z uspe-
him tudi v resnici lahko zadovoljni.
Semenj. Dne 6. t. m. je bilo na
tedenski semenj prignanih 612 konj
in volov, 340 krav in telet, skupaj
952 glav. Kupčija je bila pri konjih,
kakor tudi pri goveji živini prav do-
bra, ker po konje so prišli Lahji, po
govejo živino pa Moravci. Cena go-
veji živini je bila od 56 do 68 v kg
žive vage.

Priporočljiv steklar. Nek tukaj-
nji steklar je v nedeljo naročil neke-
ga steklarskega pomočnika iz Mari-
bora ter mu brzojavno poslal 45 K
potnih stroškov. Pomočnik, po rodu
Nemec se je res pripeljal v Ljubljano
in oddal mojstru svojo knjižico. Me-
sto pa, da bi bil šel na stavbo delat,
se je popustil svojo delavsko knji-
žico, z denarjem neznanu kam odpe-
ljal. Preskrbljeno pa je, da dobi ta
pomočnik za svoje »delo« tudi pra-
vično plačilo, katero bode pa v taki
obliki, da se mu ne bode več poljubilo
hoditi v Ljubljano na tuje stroške
na izlet.

Veleslepar. Pri kočevskem okr-
sodišču imajo v zaporu nekega do-
zdevnega tolmača Emila Gottlieba
Ingolda pl. Meyera, ki se je izdaljal
tudi za Emila le Lage Fontenay in za
angleškega pomorskega častnika ter
tolmača prince Siamskega, pri tem
pa igral »Mico kovačevce«. Ker ni
znano kje in kaj je tujec povsod po-
goljufal, naj oškodovanci to prijavi-
jo kočevskemu okrajnemu sodišču,
odnosno mestni policiji ljubljanski.

Ukraden je bil zlat ženski pre-
stan, ki je imel na vsaki strani dve
cvetki in tri bele kamene, na sredi pa
briljant, vreden 100 K. Pred naku-
pom se svari.

Izgubil je počtni sluga Jožef
Simnovce rjavo denarnico, v kateri
je imel 17 K denarja. Postrešček Iv.
Sešek je izgubil črno, usnjato denar-
nico, v kateri je imel do 5 K denarja
in ključek.

Pezabil je nekdo v trafiki na
Jurčevem trgu dežnik. Dobi ga isto-
tam.

»Slovenska Filharmonija« kon-
certira jutri pri popoldanski pred-
stavi »Elektrodiagrama« »Ideal« v
hotelu pri »Maliču« od 7/4 5. naprej.

Vabilo na SHOD

ki ga priredi društvo »Vodnik«,
dne 7. t. m. ob 8. uri zvečer
pri Moharju v Šiški.

Na shodu poročata dr. Žerjav in
Adolf Ribnikar.

Somišljeniki, naprednjaki, pri-
dite vsi do zadnjega na naš shod,
da se poučite o sedanjih politič-
nih razmerah!

Drobne novice.

* Telefonska zveza Dunaj-Bu-
dimpešta-Sarajevo se upelje s 1. ja-
nuarjem 1910.

* Cook in Peary. V sled ponovnih
napadov Pearyja je oddal Cook ves
svoj znanstveni material, ki naj do-
kaže, da je res bil na severnem teča-
ju, kodanjski univerzi in newyorški
znanstveni akademiji.

* Ponesrečil se je rimski prelat
Palombi. Pri izstopu iz tramvaja je
padel tik z opeko naloženega voza.
Kolo mu je šlo ravno čez vrat. Bil je
tako j mrtev.

* Spomenik svetovne poštne zve-
ze, delo francoskega kiparja Marce-
auxa, je bil dne 4. oktobra odkrit v
Bernu.

* Bombe v Barceloni. V zadnjih
dneh je bilo v Barceloni zopet nekaj
bombnih atentatov, pri katerih je bi-
lo ranjenih kakih 20 oseb. Sodi se,
da je atentate uprizorila policija sa-
ma, da bi imela povod k aretacijam.

* Roparski umor. Blizu Mosta
na Severnem Češkem so našli trupli
krog 40 let starega moža in 12letne
deklice. Zgodil se je najbrže roparski
umor.

* Madžarski sleparji. Nedavno so
madžarski listi poročali, da so pomi-
loščene one slovaške žrtve, ki so se
lansko leto v Černovi uprle name-
ščenju madžarskega duhovna. Vest o
pomiloščeni je za zlagana. Madžar-
ji so jo vrgli med svet, da bi oprali
raz se svoj barbarski značaj.

* Velikanski požar je nastal v
opekarnah Lewinski & Komp. v Lvo-
vu. V ognju je 12 tovarniških poslo-
vij. Ogenj je baže provzročil neki
kurjač. Na nogah je vsa požarna
bramba iz Lvova in okolice ter tri
stotnije vojaštva. Škoda znaša 1 1/2
milijona kron.

Somišljeniki!

Naprednjaki!

Vabilo na SHOD

narodno-napredne stranke,
ki bode
v nedeljo, 10. oktobra ob pol 3. popoldne
v gostilni »Lajovic-Oblak«

v Litiji.

Dnevni red:

1.) Politični položaj. Poroča dr. Žerjav.
2.) Organizacija narodno-napredne stran-
ke. Govori dr. Gabršček.

Obenem s shodom se vrši

ustanovni občni zbor

»Naprednega političnega in gospodar-
skega društva za sodni okraj Litija«.

Somišljeniki, izpolnite svojo dolžnost
in pridite vsi do zadnjega!

»Izvrševalni odbor narodno-napredne stranke«.

Razne stvari.

* Madžarizacija Bosne. Ni še dol-
go tega, ko je izdala uprava bosens-
kih železnice ukaz, da morajo vsi že-
lezniški uslužbeni znati madžarski
jezik. Sedaj poroča »Srbska Riječ«, da
je izdalo ravateljstvo realke v
Sarajevu oklice na učence, v katerem
se jim zabičuje, da se morajo učiti
madžarščine kot obligatnega pred-
meta. Od vseh učencev pa sta se zgle-
sila samo dva za madžarski jezik. In
za ta dva učenca je imenovala bos-
enska vlada posebnega profesorja,
seveda Madžarja, ki ne razume razen
svoje hunsčine nobenega jezika! Bos-
na se mora pomadžariti, pa naj sta-
ne kolikor hoče!

* Atentat na Tafta. Na predse-
dnika Severoameriških zedinjenih dr-
žav Tafta je v soboto — kakor smo
poročali že včeraj v brzojavki — po-
skusil neki Wright atentat. Ravno
ko je Taft v Portlandu stopil v svoj
avtomobil, je policija aretirala mo-
ža, ki se je z revolverjem v roki ho-
tel približati prezidentu. Po zadnjih
poročilih sodeč, gre tu za cel anarhi-
stičen komplet proti Taftu. Napadal-
ca so le s težavo ubranili linčanju. O
motivih atentata ni znanega nič po-
zitivnega. Sodi se, da je vzrok napadu
preganjanje anarhistov, ki ga ti pri-
pisujejo Taftu.

* Evropska kultura v Kongu.
Londonski »Daily News« je prejel
zanesljivo vest o nečuvnih grozovi-
stih, ki jih pošiljajo belgijski
uradniki in vojniki z domačini —
črnci. Kakor poroča neki očividec,
je bilo na stotine črncev sežganih
oziroma postreljenih, mnoge ženske
so zvezane, žive služile kakor tarča
pri streljanju belgijskih uradnikov.
Ženske mučijo tudi na ta način, da
jih zvežejo ter puščajto preko njiho-
vih teles roje termitov, dokler ne-
srečnice ob groznih mukah ne izdah-
nejo. Mnogo vasi črncev je bilo na
grozen način razdejanih. Tako širi-
jo Belgijci, Evropejci kulturo med
divjimi narodi.

* Civilna lista bolgarskega kra-
lja se je v zadnjih letih vedno zvi-
ševala. — V proračunu za leto
1910 ostane ista vsota kot prejšnje
leto. Lista znaša 1.250.000 levov in
za vzdrževanje dvora 830.000 levov.

* Število prebivalcev v New
Yorku. Glasom najnovejših podatkov
ima New York sedaj 4.500.000 prebi-
valcev, torej milijon več, nego jih je
bilo pred štirimi leti. Med temi je
1.800.000 Nemcev, 1.200.000 Ircev,
750.000 Židov in 45.000 Italijanov.
Razun tega je v New Yorku še dru-
gih narodnosti. Mestni proračun zna-
ša 780 milijonov kron, torej petino
proračuna angleške države. — New
York je za Londonom največje mesto
na svetu.

* 2569 smrtnih obsodb v enem
letu. V jesenskem zasedanju ruske
dume bo v drugi podan predlog na
odstranitev smrtnne kazni na Ru-
skem. Povod za to so dale grozne
številk statistike iz l. 1908. Akorav-
no je bil predlog v dumi že enkrat
odklonjen, se bo o njem torej govo-
rilo še enkrat. Lansko leto je bilo
na Ruskem izdanih 2569 smrtnih ob-
sodb, vsak dan torej 7; večinoma za-
radi umora ali ropanja, le redkokdaj
zaradi zočinov proti državnemu re-
du. Kar se posameznih mest tiče,
stoji v ospredju Odesa s 30% vseh
smrtnih obsodb. Predsednik dume
Chomjakov je dejal ruskim žurnali-
stom, da smatra smrtno obsodbo za
nesmisel, kajti vlada sama pripuša
to obsodbo tudi za zločine, ki so že
davno zastarani, in obsojenec pogo-
sto ne ve, zakaj je bil obsojen na
smrt.

Somišljeniki!

Naprednjaki!

Vabimo Vas na SHOD

narodno-napredne stranke

ki bode

v nedeljo, 10. t. m. ob 3. pop.
v prostorih gosp. Alojzija
Šlajpaha v Veliki Loki.

Dnevni red:

1.) Politični položaj. Poroča Adolf
Ribnikar.
2.) Organizacija narodno - napredne
stranke. Govori prof. Anton Jug.

Somišljeniki, pokažite napredno lice
Vaše zavedne občine in pridite na shod
vsi do zadnjega!

Izvrš. odbor nar.-napredne stranke.

Telefonska in brzojavna poročila.

Štajerski deželni zbor.

Gradec, 7. oktobra. Za danes je
bilo sklicano posvetovanje nemških
deželnih poslancev, da sklepajo o
»položaju«, ki je nastal v deželnem
zboru vsled slovenskih interpelacij.
Kako važnost pripisujejo Nemci sa-
mi svoji gonji, priča dejstvo, da da-
nasnji poslanski sestanek sploh ni
bil sklepčen. Zdej se čuje, da bo ta
sestanej jutri. O veleposestnikih se
zatrjuje, da so se zedinili, kako
stališče da bodo zavzeli, a da je to še
tajno.

Gonja proti Slovanom.

Dunaj, 7. oktobra. Župan dr. Lu-
eger je pri zapirisanju novih me-
ščanov imel govor, v katerem je ve-
lementno zagovarjal stališče, da
smejo na Nižje Avstrijskem biti le
nemške šole in da se mora Slovane
siliti, da pošiljajo svoje otroke v
nemške šole in jih dajo tam germa-
nizirati.

Lex Axmann - Kolisko.

Dunaj, 7. oktobra. V jutrišnji
seji deželnega zbora nižjeavstrijske-
ga bodo krščanski socialci nujno
predlagali, da sme biti samo nem-
ščina učni jezik na vseh učiteljskih
na Nižjem Avstrijskem. Pri razpra-
vi o tem predlogu hočejo prisiliti
vlado, da se izreče glede nesankcio-
niranja zakona Axmann - Kolisko.

Hrvaški ban pri cesarju.

Dunaj, 7. oktobra. Danes je bil
hrvaški ban baron Rauch v avdienci
pri cesarju ter je poročal o zagreb-
škem »veleizdajniškem« procesu.

Po »veleizdajniškem« procesu.

Zagreb, 7. oktobra. Včeraj je so-
dišče izpustilo 10 obtožencev, ki so
oprosčeni. V hotelu »Royal« je bil
zvečer na čast tem mučnikom pri-
jateljski sestanek, ki se je razvil v
pravo apoteozo narodnega edinstva
Hrvatov in Srbov. Danes izpuste še
ostale obtožence, ki so bili oprosčeni.

Po naročilu.

Budimpešta, 7. oktobra. Tukaj
živeči Bošnjaki so povodom obletni-
ce aneksije poslali kroni udanostno
izjavo in ministru zunanjih del
Aerenthalu zahvalno brzojavko. To
se uradoma razglašja z velikim zado-
voljstvom.

Turčija in Rusija.

Carigrad, 7. oktobra. Turško od-
poslanstvo na carja ima nalogo, do-
govoriti se glede carjevega obiska v
Carigradu; obenem predloži ruski
vladi načrt pogodbe, ki bi ruskim
vojnim ladjam dopuščala pasiranje
Dardanel.

Somišljeniki!

Naprednjaki!

Vabilo na SHOD

narodno-napredne stranke,
ki bode

v nedeljo, 10. oktobra ob 8. zjutraj
v Gerbecovi hiši na Igu.

Dnevni red:

1.) Politični položaj. Poroča deželni
poslanec dr. Novak.
2.) Organizacija narodno-napredne stran-
ke. Govori dr. Otta Fottich-Frankheim.

S shodom je združen

ustanovni občni zbor

»Nap. politič. in gospodarskega društva za Ig«.

Naprednjaki, storite svojo dolžnost
in pridite vsi na shod! ...

Pripravljajni odbor.

